

Yttrande från Europeiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Mot en enhetlig strategi för EU:s jordbruksforskningsagenda"

KOM(2008) 862 slutlig

(2010/C 128/20)

Föredragande: **Franco CHIRIACO**

Den 15 december 2008 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Mot en enhetlig strategi för EU:s jordbruksforskningsagenda"

KOM(2008) 862 slutlig.

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 13 oktober 2009.

Vid sin 457:e plenarsession den 4–5 november 2009 (sammanträdet den 4 november) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 155 röster för, inga röster emot och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar kommissionens initiativ, som är upptakten till utarbetandet av ett nytt program för jordbruksforskning med syftet att inrätta ett europeiskt område för jordbruksforskning. För att utbudet av jordbruksprodukter ska kunna hålla jämna steg med de internationella trenderna vad gäller efterfrågan bör man intensifiera forskning och innovation inom denna sektor ⁽¹⁾.

1.2 EESK ställer sig bakom det angreppssätt som kommissionen föreslår. Det bygger på konceptet om gemensam programplanering, som med beaktande av de olika nationella programmens specifika förhållanden och behov syftar till att säkerställa en samordning på gemenskapsnivå av initiativen och en tydlig och effektiv resursdelning ⁽²⁾. Mer specifikt uppmanar EESK kommissionen att intensifiera samarbetet, både mellan de nationella jordbruksprogrammen och mellan de initiativ som främjas av de olika generaldirektoraten (t.ex. GD Miljö, GD Jordbruk och landsbygdsutveckling, GD Näringsliv). I sammanhanget uppmanar EESK kommissionen att lämna ytterligare information om vilka instrument och metoder som används, däribland de finansiella resurserna, för de initiativ som föreslås i ett kommande meddelande,

där alla berörda operatörer involveras i en samrådsprocess och där man beaktar resultaten från pilotförsöket med gemensam programplanering.

1.3 Syftet med den gemensamma programplaneringen inom jordbruksforskningen är att undersöka samhällets potential för att möta de utmaningar som utvecklingen på EU-nivå av s.k. *biobased commodities* innebär. Det handlar om klimatförändring, folkhälsoskydd och livsmedelssäkerhetsfrågor. Också mot bakgrund av resultaten från den workshop om gemensam programplanering som anordnades av kommissionen den 4 juni i år har dessa frågor varit föremål för djupgående diskussioner och analyser inom den ständiga kommittén för jordbruksforskning (SCAR-kommittén) ⁽³⁾ som sammanfattas i ståndpunktsdokument om gemensam programplanering från juni 2009. Den gemensamma programplaneringen innebär att de länder som är involverade måste delta på bred front och göra ordentliga satsningar som leder till mervärde och fördelar för medborgarna och EU:s konkurrenskraft. EESK föreslår därför att man redan nu inrättar lämpliga mekanismer för att se till att samtliga berörda parter medverkar, också den privata sektorn, och framför allt företag, till att i första hand fastställa forskningsmålen, och att man beräknar vilka resurser som krävs och noga fastställer vilka instrument som behövs för att systemet ska fungera, och därmed säkrar en effektiv tillgång till finansiering. EESK rekommenderar särskilt att kommissionen och rådet utarbetar ett förslag till förordning som ska utgöra den rättsliga grunden för organisationen och arbetet inom den nya SCAR-kommittén i linje med den politiska process som inleddes 2004, och som ska ersätta förordning (EEG) nr 1728/74.

⁽¹⁾ Yttrande från EESK om "Livsmedelspriser i Europa". (Se sidan 00 i aktuell utgåva av EUT.)

⁽²⁾ EUT C 228, 22.9.2009, s. 56.

⁽³⁾ Artikel 7 i förordning (EG) nr 1728/74.

1.4 I den nya styresmodell som kommissionen föreslår har Ständiga kommittén för jordbruks forskning en samordnande roll för att främja gemensamma initiativ på EU-nivå och för att kartlägga kompetensen inom de forskningsinitiativ som främjas. EESK anser att SCAR-kommittén bör utgå från en princip om grundläggande flexibilitet för att följa de reformer som genomförs⁽⁴⁾, och som kommer att genomföras, inom den ständigt föränderliga rättsliga ramen för den gemensamma jordbrukspolitik.

1.5 Inom den gemensamma programplaneringen är framförhållnings- och analysprocessen tätt förbunden med kartläggningen, som genom att tillhandahålla siffror och viktiga statistiska uppgifter om brister, tendenser och krav vad gäller strukturen på den nationella jordbruks forskningen, bidrar till att ge en samlad bild av jordbruksforskningens utveckling i EU. Hitills har dessa uppgifter kommit från projektet EU-AGRI-MAPPING, ett initiativ som ingår i EU:s sjätte ramprogram för forskning. Med tanke på de problem som man mött under detta projekt anser EESK att kartläggningen inte får bygga på improviserade initiativ utan att den bör vara en fortgående process som ständigt uppdateras.

2. Sammanfattning av meddelandet

2.1 Ett nytt sammanhang för jordbruksforskningen i Europa

2.1.1 Det europeiska jordbruket står inför nya utmaningar som exempelvis den förändrade demografin och strukturen inom jordbruket, det moderna jordbrukets inverkan på sysselsättningen, den gemensamma jordbrukspolitikens utveckling och de globala faktorer som påverkar denna sektor.

2.1.2 Det är en allmän uppfattning att Europa behöver ett starkt jordbruksforskningsområde för att kunna hantera dessa frågor. Jordbruksforskningen bör tillhandahålla den kunskap som krävs för en grundlig förståelse av landsbygdsutvecklingen samt drivkrafterna bakom och hindren för hållbarhet. Den bör också kunna erbjuda den teknik och innovation som jordbrukssektorn behöver för att kunna utvecklas, och bör göra det möjligt att förvärva den kunskap som krävs för att bättre förstå marknadsdynamiken. Forskningsverksamheten är emellertid ofta fragmenterad och föga samordnad, investeringarna är otillräckliga och det saknas en kritisk massa. I Europa har det införts flera mekanismer, särskilt inom EU:s ramprogram, som stöder utvecklingen av ett alleuropeiskt samarbete mellan forskare. ERA-NET erbjuder finansiering för arbete i nätverk mellan nationella program, departement eller finansieringsorgan inom alla vetenskapliga områden. Europeiska rådet enades i november 2004 om att samarbetet på det här området skulle vinna på en mer strukturerad strategi. Här går det nyligen framtagna konceptet gemensam programplanering ett steg längre än ERA-NET. Det leder till ett direkt samarbete mellan

medlemsstaternas offentliga program för att definiera gemensamma visioner och strategiska forskningsagendor och slå ihop resurser för att gemensamt tackla vissa frågor. SCAR-kommittén nämndes som ett gott exempel på en möjlig nätverksstruktur för nya processer för gemensam programplanering.

2.2 SCAR-kommitténs styrande roll

2.2.1 Efter att ha varit vilande i flera år fick Ständiga kommittén för jordbruksforskning år 2005 förnyat mandat av rådet att spela en framträdande roll i samordningen av jordbruks forskningen i Europa. Den nya SCAR-kommittén består av de 27 medlemsstaterna och av företrädare för kandidatländerna och de associerade länderna som deltar som observatörer. Förutom gemensam programplanering omfattar de initiativ som stöds av SCAR-kommittén för att främja ett europeiskt område för jordbruksforskning: framförhållning för att utarbeta alternativa scenarier för det europeiska jordbruket på lång sikt och en kartläggningsprocess för att identifiera behov och trender inom EU:s jordbruksforskning.

2.2.2 SCAR-kommittén har använt sig av en strukturerad metod för prioritering av de ämnen som ska bli föremål för vidare samarbete. Detta skedde genom tillsättning av ett antal samlarbetsgrupper för medlemsstater/associerade stater. Samarbetsgrupperna arbetar på liknande sätt som ERA-NET, då de följer samma stegvisa strategi. Man fokuserar på informationsutbyte i de tidigare stadierna, försöker ringa in luckor i forskningen och de prioriterade samlarbetsområdena och när så är lämpligt inleder man gemensam verksamhet och/eller gemensamma ansökningsomgångar.

2.3 Viktiga insatser på vägen mot en enhetlig forskningsagenda för Europa

2.3.1 Man bör snabbt skaffa sig bättre kunskaper om drivkrafterna bakom klimatförändrings processen i syfte att mildra de negativa effekterna och bevara resurserna jord, vatten och biologisk mångfald med sikte på att stödja och främja ett mer hållbart jordbruk såväl i Europa som globalt. De viktigaste forskningsområdena är i detta sammanhang klimatförändringen och energiresurserna.

2.3.2 Forskningen skulle på detta område kunna spela en viktigare roll om olika aktörer kunde involveras bättre när dagordningen utarbetas och kunde bli en del av processen genom åtgärder som t.ex. innovationsnätverk. Kommissionen ämnar därför förbättra produktionen och spridningen av kunskaper om jordbruk i Europa genom SCAR-kommittén och det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling⁽⁵⁾. I syfte att konsolidera planeringen av gemensam forskning för bättre styrning av jordbrukets livsmedelsindustri i Europa skulle SCAR-kommitténs strategiska roll kunna stärkas ytterligare så att den kan bli det strategiska tillsynsorgan som övervakar de olika jordbruksrelaterade insatser som vidtas av alla europeiska offentliga forskningsorgan.

⁽⁴⁾ Förordning (EG) nr 72/2009, förordning (EG) nr 73/2009, förordning (EG) nr 74/2009 och rådets beslut 2009/61/EG av den 19 januari 2009.

⁽⁵⁾ Artikel 67 i förordning (EG) nr 1698/2005.

2.3.3 För att utveckla långsiktiga forskningsagendor baserade på gemensamma visioner och mål måste man utveckla övervakningsmekanismer som innefattar en kombination av verktyg för framtidsanalyser och för kartläggning av forskningskapacitet.

2.3.4 Man kan inte bortse från Europas ansvar i en globaliserad värld: Hållbarhet inom jordbruket är en fråga som kommer att få både direkta effekter (t.ex. genom matpriser) och indirekta effekter (t.ex. genom migration) i EU liksom i alla andra regioner i världen. Därför måste de politiska samverkans effekterna inom jordbruksforskningen generellt stärkas, både inom och utanför Europa, och i synnerhet synergierna mellan EU:s och medlemsstaternas forsknings politik å ena sidan, och den externa politiken som t.ex. utvecklingsstöd och grannskapspolitik å den andra.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Ett nytt sammanhang för jordbruksforskningen i Europa

3.1.1 Under de senaste 50 åren har det europeiska jordbrukets roll och funktion förändrats radikalt i takt med samhällsutvecklingen och den ekonomiska utvecklingen i EU, vilket har involverat medborgarna och konsumenterna. Man har gått från ett "lantligt" jordbruk till ett "postindustriellt". Det är därför en allmän uppfattning att jordbrukssektorn i linje med den europeiska jordbruksmodellen bör inriktas på multifunktionalitet och en territoriell dimension, dvs. inte enbart vara inriktad på produktion. Följaktligen bör samma kriterium gälla för definitionen av "jordbruksforskning". Detta bekräftar hur som helst att produktion av jordbruksprodukter är jordbrukets främsta uppgift, vilket också tydligt framgått i samband med den globala livsmedelskrisen. Frågan om konkurrenskraften och en tryggad livsmedelsförsörjning kommer att utgöra en utmaning inom en nära framtid.

3.1.2 I detta sammanhang välkomnar EESK beslutet att skapa en bredare definition av "jordbruks forskning" som beaktar de nya utmaningar som väntar det europeiska jordbruket, särskilt anpassning till och begränsning av klimatförändringen, utveckling av förnybar energi från jordbruket, bevarande av den biologiska mångfalden, hållbar förvaltning av vattenresurser, men även främjande av IKT-teknik och produktionskvalitet.

3.2 Mot gemensamma forskningsagendor

3.2.1 I kommissionens meddelande ses det nya begreppet gemensam programplanering⁽⁶⁾ som en ny strategi för jordbruksforskningen som syftar till att på bästa sätt använda de begränsade finansiella resurserna genom ökat samarbete. Den

gemensamma programplaneringen håller för närvarande på att prövas i ett pilotprojekt för forskning om Alzheimers sjukdom. Rådet förväntas också lansera ytterligare initiativ inom andra viktiga forskningssektorer fram till 2010. Om dessa leder till positiva resultat skulle den gemensamma programplaneringen kunna få en avgörande inverkan på framtida samordnade forskningsmekanismer på EU-nivå.

3.2.2 Den gemensamma programplaneringen innebär att medlemsstaterna på frivillig basis och enligt principen om variabel geometri tillsammans sätter upp, utvecklar och genomför strategiska forskningsagendor utifrån en gemensam vision av hur man ska hantera de stora samhälleliga utmaningarna. Det kan innebära ett strategiskt samarbete mellan existerande nationella program eller att man gemensamt planerar och inrättar helt nya program. I båda fallen handlar det om att sammanföra resurser, att välja ut eller utveckla de lämpligaste instrumenten, att tillämpa dem och tillsammans övervaka och granska framstegen.

3.2.3 Med tanke på att jordbruksforskningsverksamheten ofta är fragmenterad och föga samordnad, att investeringarna är otillräckliga, att det råder brister i spridningen av riktad information om resultaten och att det saknas en kritisk massa ser EESK positivt på tanken om gemensam programplanering och ser det som ett ambitiöst mål som tillsammans med en pragmatisk och flexibel strategi kan leda till en strategisk och strukturerad jordbruksforskning.

3.3 SCAR-kommitténs styrande roll

3.3.1 I kommissionens meddelande och i det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar beskrivs detaljerat de olika funktionerna analys, kontroll, utvärdering och samråd samt de organisatoriska och operativa arbetsmetoderna i SCAR-kommittén i enighet med anvisningarna från rådet (jordbruk och fiske) av den 19 juli 2004. SCAR-kommittén skulle särskilt få i uppdrag att övervaka de nationella forskningsinitiativen inom jordbruks- och livsmedelssektorn, samordna dessa initiativ på gemenskapsnivå och utarbeta rimliga prognoser för den långsiktiga utvecklingen av forskningsprioriteringarna i denna sektor.

3.3.2 EESK anser att samordningen på EU-nivå är avgörande för att möta de gemensamma utmaningarna och för att EU ska kunna tala med en röst vid internationella forum, undvika dubbelarbete, vidareutveckla programmen, öka konkurrensen om finansieringen och således höja kvaliteten på forskningsförslagen. Man bör dock beakta att villkoren för forskningen skiljer sig kraftigt åt mellan de olika medlemsstaterna och att man i den nationella program planeringen måste ta hänsyn till specifika behov och prioriteringar där ett samarbete på europeisk nivå inte skulle skapa några betydande fördelar. Därför bör SCAR-kommittén förfoga över instrument som gör det möjligt att förvalta en fortgående och aktualiserad övervakning.

⁽⁶⁾ EUT C 228, 22.9.2009, s. 56.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Bland de viktiga insatser som ska göras för ett enhetligt europeiskt program för jordbruksforskning prioriteras i kommissionens meddelande mildrande av de negativa effekterna av klimatförändringarna, bevarande av vatten- och markresurser och skydd av den biologiska mångfalden. EESK anser att man också bör väga in den sociala effekten, vilket också betonades i FAO-rapporten *Gender and Equity Issues in Liquid Biofuels Production* från 2008 som omfattar alla samband mellan näringsliv, sysselsättning och regioner.

4.2 När de nya prioriterade områdena för framtidens jordbruksforskningsagenda ska fastställas bör man utöver klimatförändringarna och de energifrågor som hör ihop med jordbruket beakta strävan att bevara den biologiska mångfalden, hållbar användning av vattenresurser, utvärdering av effekterna på miljön och på folkhälsan av odling och försäljning av GMO-produkter, frågor som rör livsmedelssektorn, särskilt bearbetning av produkter och bioteknik, samt alla innovationer som kan hjälpa till att tackla dessa frågor som utgör de nya utmaningarna, vilket nyligen påpekats i hälsokontrollen av reformen av den gemensamma jordbrukspolitikerna (november 2008).

4.3 Forskningen skulle på detta område kunna spela en ännu viktigare roll om olika aktörer kunde involveras bättre när dagordningen utarbetas, och kunde bli en del av forskningsprocessen. Det är särskilt viktigt att involvera företagen, framför allt de

små och medelstora företagen, när forskningsmålen ska fastställas. Man måste därvid beakta företagets verkliga behov, samt främja tillämpad forskning och tekniköverföring genom att säkerställa en effektiv tillgång till finansiering. EESK välkomnar därför kommissionens förslag att stärka sambandet mellan kunskap och innovation för att förena företagets och allmänhetens intressen, och uppmanar kommissionen att för detta ändamål inrätta lämpliga utbildningsprogram.

4.4 Vad gäller det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling (7) vore det lämpligt att, i stället för att vidta specifika åtgärder som skulle kunna skapa samordningsproblem med nätverkets reguljära funktion, inrätta mekanismer för uppmuntran till utbyte av goda metoder. Det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och de europeiska teknikplattformarna utgör tillsammans med de övriga instrumenten för kunskapsspridning strategiska lösningar för att på EU-nivå sprida och utveckla goda idéer, tillförlitlig information och praktiska erfarenheter, och strukturerar och stärker därmed produktionen och kunskapsutbytet.

4.5 För att skapa nätverk mellan den europeiska forskningen och den internationella, särskilt i utvecklingsländerna, måste man inrätta lämpliga mekanismer som kan göra att de åtgärder som får stöd blir effektiva och ändamålsenliga, särskilt genom att stärka den lokala styres kapaciteten och förbättra kvaliteten på de mänskliga resurserna.

Bryssel den 4 november 2009

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Mario SEPI

---

(7) Artikel 67 i förordning (EG) nr 1698/2005.